

YATIRIM KAPSAMINDA UYULMASI GEREKEN KOŞULLAR

Çağrı Dönemi: 1

Tedbir 101: Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar

Sektör 101-4: Yumurta Tavukçuluğu

Mahal büyüklükleri dizayn edilirken "Yatırım Kapsamında Uyulması Gereken Koşullar" tablosu dikkate alınmalıdır. Burada belirtilen sayısal ölçülerin en fazla %30 kadar fazlasının kullanabileceği göz ardı edilmemelidir. Aşağıda belirtilen sayısal ölçülerden aralık verilmiş değerler için %30 uygulanmaz. Projeler bu sınırlama içinde yapılmalıdır.

GENEL KRİTERLER	
1	"Mevcut-Yeni Yapı/Bina Listesi" eksiksiz ve doğru olarak doldurulmalıdır.
2	Makine-Ekipman yerleşim planı ile mimari plan uyumlu olmalıdır.
3	Mimari proje, spesifik uygunluk kriterlerindeki kapasite sınırlarıyla uyumlu olmalıdır.
4	Mimari proje/ Makine-Ekipman yerleşim planı, iş planında ki ifadelerle uyumlu olmalıdır.
5	Yatırımda Kullanılacak Olan Mevcut ve Yeni Alınacak Tüm Makine-Ekipmanlar, "Makine Ekipman Yerleşim Planı ve Listesi"nde eksiksiz ve doğru şekilde gösterilmelidir.
6	Destek talebinde bulunulan makine-ekipmanın kapasitesine karar verilirken dikkat edilen hususlar ve hesaplama kriterleri, yatırım ölçeğine uygun olmalıdır.

YENİLENEBİLİR ENERJİ İÇİN KRİTERLER	
1	Sadece şebekeye bağlı (on-grid) yenilenebilir enerji sistemlerine ilişkin harcama kalemleri uygun harcama olarak değerlendirilecektir.
2	Yeni kurulacak işletmelerde; Yenilenebilir enerji tesisi kurulu gücü, işletmenin elektrik projesinde yer alan yükleme cetvelinde yazan kurulu gücün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
3	Mevcut işletmeler için;
	3 yıldan uzun süredir faaliyet gösteren ve gerçekleştirilecek proje ile kapasitesi %30 dan fazla değişmeyecek olan projelerde; Yenilenebilir enerji tesisinin kurulu gücü, işletmenin son 3 yıllık elektrik tüketim verileri baz alınarak hesaplanan ortalama yıllık elektrik tüketiminin %120'sini geçmemelidir. (Kontroller için https://re.jrc.ec.europa.eu/pvg_tools/en/web sitesi verileri baz alınacaktır.) (3 yıllık elektrik tüketim verileri baz alındığında yıllık tüketimleri arasında %30'dan az fark olan işletmeler)
	İşletmenin son 3 yıllık elektrik tüketim verileri baz alındığında yıllık tüketimleri arasında %30'dan fazla fark olan işletmelerde; Yenilenebilir enerji tesisi kurulu gücü, işletmenin elektrik projesinde yer alan yükleme cetvelinde yazan kurulu gücün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.
	Gerçekleştirilecek proje ile kapasitesi %30'dan fazla değişecek olan veya 3 yıllık elektrik tüketimi bulunmayan işletmeler için; Yenilenebilir enerji tesisi kurulu gücü, işletmenin elektrik projesinde yer alan yükleme cetvelinde yazan kurulu gücün %60'ını geçmemelidir. Daha yüksek oranlar destek kapsamında değerlendirilmeyecektir.

4	Elektrik tesisat projesi işletmenin gerçek gücünü yansıtmalıdır. İşletme elektrik tesisat projesi yükleme cetveli, yenilenebilir enerji tesisinin kurulu gücünün belirlenmesinde ana kriterdir. Dolayısıyla tüketim tesisine ait yükleme cetvelinin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Yükleme cetveli incelenirken, Teknik Proje Tablo 2’de yer almayan, sektörde ve/veya yatırım yapılan bölgede kullanımı olmayan veya işletme ölçeğine göre kapasitesi fazla olan makine-ekipmanların yükleme cetvelinde yer almamasına, makine-ekipmanların güçlerinin suni olarak arttırılmadığına dikkat edilmelidir.
5	Teknik projede yer alan panellerin toplam gücünden (kWp), eviriciden (invertör) çıkışla (kWe) gerçekleşecek kaybın, oran olarak makul olmasına dikkat edilmelidir. Panellerin toplam gücü (kWp) değeri bağlantı anlaşmasında belirtilen kWe değerinin maksimum %20 fazlası kadar olabilir. Daha yüksek güç değerleri destek kapsamında değerlendirilmeyecektir. Örneğin bağlantı anlaşmasında 100 kWe gücü olan bir işletme, maksimum 120 kWp toplam panel gücü için destek talep edebilir.
6	Kurulacak yenilenebilir enerji sistemi işletme ile aynı parselde olmalıdır.
7	Arazi kurulumları için tesisin güvenliğinin çit, güvenlik işaretlemeleri vb. imalatlarla sağlanmış olması gerekmektedir.
8	Yenilenebilir enerji tesisine ait Teknik Proje Tablo 1, tek hat şeması ve bağlantı anlaşmasında yazan kurulu güç(kWe) değerleri uyumlu olmalıdır.
9	Cephe kurulumu içeren projelerde elektrik mühendisi tarafından hazırlanmış bir verimlilik hesabının sunulması ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir.
10	Gezinti alanlarının üstünün kapatılarak, üzerine yenilenebilir enerji yatırımı yapılması uygun değildir.

İNŞAAT İŞLERİ İÇİN KRİTERLER	
A	Yumurtacı Tavuk Kümesleri İçin Kriterler
Alternatif Sistem Yetiştiriciliği için Uygulanabilir Kriterler (Tüm Kafessiz Sistemlerdir)	
<i>Bu bölümde bahsi geçen tüm üretim sistemleri en az aşağıda verilen koşulları sağlayacak şekilde tasarlanıır:</i>	
1.a	Altlıklı alan her tavuk için en az 250 cm ² 'dir ve zemin yüzeyinin en az üçte biri altlıklıdır
1.b	Her tavuk için en az 10 cm ayrılması şartıyla ya doğrusal bir yemlik ya da her tavuk için asgari 4 cm ayrılması şartıyla dairesel yemlik bulundurulur.
1.c	Her tavuk için en az 2,5 cm ayrılması şartıyla ya doğrusal suluk ya da her tavuk için asgari 1 cm ayrılması şartıyla dairesel suluklar, buna ilaveten, damlama aletlerinin ya da su kaplarının kullanılması durumunda, her 10 tavuk için en az bir damlama aleti ya da su kabı ayrılır. Her tavuğun erişimi kapsamında en az iki su kabı ya da damlama aletinin olması gerekir.
1.d	Her yedi tavuk için en az bir folluk temin edilir. Grup folluklarının kullanılması durumunda, azami 120 tavuk için en az 1 m ² folluk alanı ayrılır.
1.e	Her tavuk için en az 15 cm keskin kenarı olmayan yeterli sayıda tünek ayrılır. Tünekler altlığın üzerine yerleştirilmez ve tünekler arasındaki yatay mesafe en az 30 cm ve tünek ile duvar arasındaki yatay mesafe de en az 20 cm'dir.
2	Tesisin zemini her ayağın pençelerinin öne bakan bölümlerini destekleyecek şekilde inşa edilir.

3	Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında ortaya konulan hükümlere ilaveten,
3.a	Farklı seviyeler arasında yumurtacı tavukların serbestçe hareket edebildiği büyütme sistemlerinin kullanıldığı durumlarda;
3.a.I	Dört kattan daha fazla kat olamaz
3.a.II	Katlar arasındaki baş üstü boşluğu en az 45 cm olur.
3.a.II I	Sulama ve yemleme tertibatı tüm tavukların erişiminin olabileceği bir şekilde dağıtılır.
3.a.IV	Katlar, aşağıdaki katlara damlaların düşmesini engelleyecek bir şekilde düzenlenir.
3.b	Yumurtacı tavukların açık dolaşıma erişiminin olması durumunda;
3.b.I	Dış alana doğrudan geçiş veren birkaç adet çıkış deliği olur. Bu deliklerin boyutları en az 35 cm yükseklikte ve 40 cm genişliğindedir ve binanın tüm uzunluğu boyunca yerleştirilir. Her halükarda, 1.000 tavuktan oluşan bir grup için 200 cm büyüklüğünde toplam çıkış sağlanır.
3.b.II	Açık dolaşım alanları her m ² 'ye düşen tavuk sayısına uygun bir büyüklükte ve herhangi bir ciddi toprak kontaminasyonunu engellemek üzere uygun bir zemin yapısında olur. Sert hava koşullarından ve yırtıcı hayvanlardan korunması ve tavukların her zaman suya erişimi sağlanır.
4	Her m ² kullanılabilir alan için sürü yoğunluğu dokuz tavuğu geçmez. Ancak, kullanılabilir alanın, kullanılabilir zemin yüzeyine eşit olması durumunda, bu Yönetmeliğin yayım tarihinden önce kurulmuş işletmeler için kullanılabilir her m ² alan için besi yoğunluğu mevzuatta belirtilen son tarihe kadar on iki tavuk olabilir.
B	Zenginleştirilmiş Kafes Sistemleri İle İlgili Uygulanacak Hükümler (<i>Bu bölümde bahsi geçen tüm kafesler en az aşağıda belirtilen koşulları karşılar</i>)
1	Her tavuk için ayrılan kafes alanı en az 750 cm ² olur. Bu kafes alanının 600 cm ² 'si kullanılabilir alan ve bu kullanım alanının dışında kalan alanlar ise; en az 20 cm yüksekliğinde olur. Ancak, hiçbir kafesin toplam alanı 2000 cm ² 'den az olamaz.
2	Yumurtacı tavuklara; bir folluk, gagalama ve eşelenmenin mümkün olduğu altlık ve her tavuk için en az 15 cm uzunluğunda uygun tünekler, temin edilir.
3	Kısıtlama olmadan kullanabilecekleri bir yemlik temin edilir. Yemliğin uzunluğu en az kafesteki tavuk sayısı çarpı (X) 12 cm olması gerekir.
4	Her kafeste grup büyüklüğüne uygun bir içme suyu sistemi olur. Damlama aleti ya da su kapları kullanıldığında, her tavuğun erişebileceği en az iki damlama aleti ya da en az iki su kabı temin edilir.
5	Tavukların kontrolü ile kafeslere doldurulması ve boşaltılması işlemlerini kolaylaştırmak için, kafes katları arasında en az 90 cm genişliğinde koridorlar olur ve kafeslerin tabanı ile bina zemini arasında en az 35 cm genişliğinde bir boşluk bırakılır.
6	Kafeslere, uygun tırnak aşındırıcı araçlar yerleştirilir.
7	Kafesler tavukların kaçmasını önleyecek şekilde tasarlanır.
8	İki ya da daha fazla katlı kafeslerden oluşan yerleşimlerde, tüm kafeslerin zorluk çekilmeden kontrol edilmesine ve tavukların çıkartılmasının kolaylaştırılmasına imkan tanıyan önlemler alınır veya buna uygun araçlarla donatılır.
9	Kafes kapakları yetişkin bir tavuğun gereksiz yere acı çekmesine ya da yaralanmasına neden olmayacak şekilde çıkarılmasına imkan verecek boyutlarda ve tasarımda yapılır.

C	Genel Hükümler
1	Kümes taban alanının 1/25'i oranında havalandırma bacası, boşluğu vs. planlanmalıdır. (Otomatik havalandırma sistemi olan kümeslerde bu kriter aranmaz)
2	Kümes taban alanının en az 1/20'si oranında hava giriş boşluğu, pencere alanı vs. bırakılmalıdır. (Otomatik havalandırma ve aydınlatma sistemi olan kümeslerde bu kriter aranmaz)
3	Kümes giriş bölümü en fazla 1 aks uzunluğunda ve kümes eninden fazla olamaz.
4	Kümeden çıkan ölü hayvanlar için imha çukuru yapımı planlanmalıdır. [20.000-25.000 adet/ kümes kapasitesi için 3 m eninde, 3 m yüksekliğinde ve 3 uzunluğunda (3m*3m*3m) ölü imha çukuru yeterlidir. (Eğer yakma fırını varsa veya alımı planlanmış ise bu kriter aranmaz.)]
5	Aydınlatma ve diğer gerekli işler için elektrik tesisat projesi sunulmalıdır.
6	Hayvanların içme suyu ihtiyacının karşılanması ve çalışanların temizlik ihtiyaçları için sıhhi tesisat projesi sunulmalıdır.
D	Yumurtacı Tavuk Kümesleri (Organik Üretim İçin) Projesinde Aranacak Kriterler
1	Organik hayvancılık sertifikasına sahip işletme; Mevcut barınma alanları Organik Tarım Mevzuatına göre değerlendirilecektir. <i>01/12/2004 tarihli ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanununa dayalı olarak hazırlanan 18.08.2010 tarih ve 27676 sayılı Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik</i>
E	Hayvansal Gübrenin Depolama ve Yönetimine İlişkin Uyulması Gereken Kriterler
1	İşletme yumurta tavukçuluğu faaliyeti yürütüyorsa 1000 adet kümes hayvanı için 0,81m ³ /hafta (%30 Kuru Madde), kapalı dönem boyunca ve en az 6 aylık kapasitede hayvansal gübre deposuna sahip olmalıdır.* <i>* İşletmede üretilen gübrenin, seralarda ve tüm yıl ürün alınabilen bölgelerde kullanıldığını belgeleyen hayvancılık işletmeleri, gübrenin işletmede kaldığı süre dikkate alınmak koşuluyla en az 2 aylık kapasiteli depo yapmak zorundadır.</i> <i>* Hayvancılık işletmelerinin Bakanlık onaylı biyogaz-kompost ya da gübre işleme teknolojisine sahip herhangi bir tesis ile anlaşmasını noter onaylı ibraz etmesi gerekmektedir. Anlaşma yapılan miktar dışında kalan kısım için kapalı dönem boyunca gübreyi depolayacak kapasitede gübre deposu yapmak zorundadır.</i> <i>* İşletmede üretilen gübrenin tamamının biyogaz tesisine verildiği durumlarda ise, işletme kapasitesine uygun olarak en az 1 aylık kapasiteli depo yapmak zorundadır.</i> <i>* Hayvancılık işletmesinin kendine ait bir biyogaz-kompost ya da gübre işleme teknolojisine sahip tesisinin olduğu durumlarda;</i> <i>a) Biyogaz tesisinden çıkan fermente ürünün kapasitesine uygun olarak, gübreyi kapalı dönem boyunca depolayacak büyüklükte gübre deposu yapmak zorundadır.</i> <i>b) Biyogaz-kompost ya da gübre işleme teknolojisine sahip tesisten çıkan ürünün ticareti yapılıyorsa, paketlenmiş ürünün dışında kalan miktarına uygun olarak, gübreyi kapalı dönem boyunca depolayacak büyüklükte gübre deposu yapmak zorundadır.</i>

	<p>Toplam Depo Kapasitesi (m³) hesaplanırken aşağıdaki kriterler de dikkate alınarak, toplam gübre hacmine eklenmelidir.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Depo alanı (m²)*** x Hava Payı (Kapalı depolar için 0.2m, açık depolar için 0.3m) ➤ Kapalı dönem boyunca depo alanına düşecek toplam yağış miktarı (m³)* ➤ Kapalı dönem boyunca tahmini işletme yıkama suyu miktarı (m³)** (toplam gübre hacmi x 0,01) <p>* Sadece üstü açık depo hacmi hesabında dikkate alınacaktır.</p> <p>** Sadece sıvı gübre ve bulamaç depo hacmi hesabında dikkate alınacaktır.</p> <p>*** Depolama alanı; toplam gübre hacminin belirlenecek yükseklikte/derinlikte depolanması için gerekli zemin alanıdır.</p>																										
2	Gübre deposunda sızdırmazlık şartı sağlanmalıdır.																										
3	Tarımsal işletmeden çıkan atık su, yalnızca atık su toplama amacıyla ayrılan tank, konteynır veya atık toplamaya uygun tesislerde toplanmalıdır.																										
4	Katı hayvan gübresine ait depolarının kapasitesi hesaplanırken yıllık yağış miktarı dikkate alınmalıdır. Alınmadı ise gübrenin üzerine yağmur yağmasını engelleyecek şekilde çatı veya polietilen örtü vb. yapılmalıdır.																										
5	<p>İşletme içinde gübre deposu ve diğer üniteler arasındaki mesafeler aşağıdaki tabloda verilen mesafelere göre planlanmalıdır. (Mevcut İşletmeler için tebliğde belirtilen süre içinde sağlanmalıdır)</p> <p>Çiftlikte gübre depoları ve diğer üniteler arasındaki mesafeler tablosu</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">ÜNİTE</th> <th colspan="2">MESAFELER</th> </tr> <tr> <th>Üstü açık gübre deposu</th> <th>Üstü kapalı gübre deposu</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ev</td> <td>20 m</td> <td>10 m</td> </tr> <tr> <td>Komşu evi</td> <td>30 m</td> <td>20m</td> </tr> <tr> <td>Üretim- işleme tesisi</td> <td>50 m</td> <td>20 m</td> </tr> <tr> <td>Tohum- yem deposu</td> <td>10 m</td> <td>5 m</td> </tr> <tr> <td>Kuyu</td> <td>15 m</td> <td>15 m</td> </tr> <tr> <td>İçme suyu kaynakları*</td> <td>50 m</td> <td>50 m</td> </tr> <tr> <td>Diğer su kaynakları</td> <td>20 m</td> <td>20 m</td> </tr> </tbody> </table> <p>*İçme suyu havzalarında faaliyet gösteren işletmelerin hayvansal gübre depoları planlanırken; içme-kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan bütün yer üstü ve yer altı suyu kaynaklarının kalitesinin ve miktarının korunmasına ve iyileştirilmesine ilişkin usul ve esasları içeren 28/10/2017 tarihli ve 30224 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme-Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmelik hükümlerine ve bu Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan İçme-Kullanma Suyu Havzası Koruma Planlarına uyulması gerekmektedir.</p>	ÜNİTE	MESAFELER		Üstü açık gübre deposu	Üstü kapalı gübre deposu	Ev	20 m	10 m	Komşu evi	30 m	20m	Üretim- işleme tesisi	50 m	20 m	Tohum- yem deposu	10 m	5 m	Kuyu	15 m	15 m	İçme suyu kaynakları*	50 m	50 m	Diğer su kaynakları	20 m	20 m
ÜNİTE	MESAFELER																										
	Üstü açık gübre deposu	Üstü kapalı gübre deposu																									
Ev	20 m	10 m																									
Komşu evi	30 m	20m																									
Üretim- işleme tesisi	50 m	20 m																									
Tohum- yem deposu	10 m	5 m																									
Kuyu	15 m	15 m																									
İçme suyu kaynakları*	50 m	50 m																									
Diğer su kaynakları	20 m	20 m																									

- Yapılarda tüm alanların kullanım amacı belirlenmiş ve yatırım amacı ile uyumlu olmalıdır. Aksi durumda ilgili harcamalarda kesinti yapılabilir veya yapının tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilebilir.
- Kümes vb. binalarda idari mahaller (veteriner odası, soyunma odası, tuvalet ve banyo

unsurları) planlanması durumunda, bu alanların büyüklüğü yatırımın kapasitesi ve tam zamanlı çalışan sayısı ile orantılı olmalıdır. İhtiyaç fazlası büyüklükte planlama yapıldığının tespit edilmesi durumunda, ilgili binanın tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir.

- Uygun harcama kodu “Jeneratör odası, istinat duvarı, ihata duvarı/çitler, işletme içi yollar.” olan yapıların uygun harcama toplamı 25.000,00 € veya altında olmalıdır.
- Tüm yapılar için (İnşaat/Yenileme/Genişletme/Modernizasyon) Kazı, Dolgu ve Reglaj İşleri altında yer alan pozların toplam tutarı, yapının uygun harcama tutarının %6 veya daha azı olmalıdır.

TANIMLAR

Folluk: Zemini ağ şeklinde telden yapılmamış, tek veya bir grup tavuğun yumurtlaması için hazırlanmış ayrı bir alan veya bölmeleri,

Altlık: Tavukların etolojik ihtiyaçlarını gidermelerine imkan veren ufalanabilir uygun bir materyali,

Kullanılabilir alan: En az 30 cm genişliğinde ve baş üstü boşluk alanı en az 45 cm olan ve zemin eğimi % 14’ü geçmeyen alanı (Folluk alanları kullanılabilir alanlar olarak değerlendirilemezler.)

ZORUNLU MAKİNE-EKİPMANLAR	
1	Yem eğer çuvallar halinde depolanıyorsa yem çuvallarının altında ızgaralar bulunmalıdır.(Silo ile otomatik yemlemelerde bu zorunluluk aranmaz)
2	Kafes Sistemi Üretim Yapılıyorsa Zenginleştirilmiş Kafes
3	Yemleme Sistemi
4	Sulama Sistemi
5	Soğutma Sistemi
6	Aydınlatma Sistemi
7	Kümes Kontrol Panosu
8	Havalandırma Sistemi
9	Jeneratör

NOT:

- Bu listede yer alan zorunlu makine ekipmanların teknik projede yer almaması durumunda başvuru sahibi ile irtibata geçilerek ek bilgi açıklama talep edilir. Gelen bilgi çerçevesinde zorunluluğu ortadan kaldıracak bir açıklama yapılmamış ise bu makine ekipmanların alımı zorunlu tutulur.
- Bu listede yer alan inşaat işleri kriterlerinin projede yer almaması durumunda başvuru sahibi ile irtibata geçilerek ek bilgi açıklama talep edilir ve gelen bilgi, açıklama değerlendirilir.